

[Událost / Primordiální událost]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 2. 2000

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 2. 2000

[Událost / Primordiální událost]

Abychom mohli zřetelně objasnit chybu v Patočkově úvaze, musíme učinit něco podobného, o co se pokusil Whitehead, když promýšlel model „události“. Každá událost se děje tak, že „musí své bytí vykonávat jako něco, co je jí ‘uloženo’, co není prostě zde“. Z toho nemůže okamžitě přejít k tomu, že „jí nezbytně běží způsob, jak jest“ (tj. jak sama jest, tedy že jí jde o ni samu, o její vlastní bytí a jsoucnost). U primordiální události to tak není: taková událost se děje, protože spěje vykonat to, co jí je jakoby ‘uloženo’: děje se od svého počátku ke svému konci. Jakýkoli „zájem na sobě“, tj. jakýkoli obrat k sobě je druhotný: kdyby se událost nejprve neděla se zaměřením na svou ‘úlohu’, nebyla by ještě vůbec ničím a neměla by proto ani možnost mít na sobě zájem. Událost je událostí tím, že se děje; a dít se může jen tak, že nechává svou minulost (již nastalou, ale i momentálně ještě přítomnou) za sebou a že je celá zaměřena k tomu, co zbývá a co musí být ještě provedeno, vykonáno, a to tím, že událost nadále ‘vykonává’ své bytí, přesně: své dění. Důvod, proč se od této své první a rozhodující orientace dočasně odvrací, aby se zaměřila k sobě, je založen nikoli v jejím vlastním bytí, ani v jejím zájmu na vlastním bytí, nýbrž v jejím základním zájmu na splnění vlastní úlohy. Neboť událost může svou úlohu splnit lépe a věrněji, jestliže bude s to reagovat na situaci, v níž se děje, tj. v níž plní svou úlohu. Právě protože u primordiální události schopnost reaktivity nemáme zaručenu (zejména v případě událostí „virtuálních“, dějících se mimo rámec „reálného“ (lépe: našeho) světa, musíme předpokládat, že „zájem na sobě“ je druhotný, zatímco „zájem“ na vlastní úloze (poslání) je nepochybně prvotní. Je ovšem otázka, zda termín „zájem“ (nebo „interes“) je v tomto druhém případě vhodný; užívám ho na tomto místě jen proto, že ho užívá Patočka. Vhodnějším slovem by jistě byla „poslušnost“: událost je poslušná své úloze, svého poslání. I nejjednodušší (primordiální) událost je kusem dění, tj. na svém počátku je orientována na nezbytně následující další průběh až ke konci, kde událost přestává „být“, kde končí. Bylo by absurdní napodobovat v této záležitosti Aristotela a mít za nových okolností a v nových kontextech za to, že tento konec události je jejím dovršením, že tedy cílem události je skončit a nebýt. Událost končí, když něco vykonala tím, že se udála. Dál už to sice na ní nezáleží (protože to záleží na jiných událostech, zda využijí své schopnosti reagovat a naváží na onu událost, která končí nebo již právě skončila), ale to vůbec neznamená, že se událost děje, aniž by se o tento rozměr „uloženého“ starala, aniž by v plnění své úlohy alespoň nemířila za sebe, za konec svého událostního dění. Kdyby tomu tak bylo, zůstalo by nepochopitelné, proč jiná událost by se mohla starat o tuto, která již probíhá nebo proběhla a končí: jedna událost navazuje na jinou ne tak, že si osvojí část oné předcházející, nýbrž že převezme její odkaz, v němž ona první mířila za sebe, za svůj konec. Tady musíme radikálně skoncovat s předsudečným řeckým schématem kauzálním.

(Písek, 000209-2.)